

Norsk Kulturråd
Den norske komité for verdens dokumentarv
v/Synne Stavheim
Postboks 8052 Dep
0031 Oslo

Besøksadresse:
Bergen Byarkiv
Kalfarveien 76
5018 Bergen
Postadresse:
c/o Bergen Byarkiv
Pb. 7700
5020 Bergen
Tlf. +47 55 56 62 83
Fax +47 55 56 62 40
Kontonr.:
7877.06.61160
Org.nr.: 977 157 358

Deres ref.

Deres brev av:

Vår ref.
201118199-3
TRGA

Emnekode
BBA-3650

Dato
15. september 2011

Nominering av dokumenter til Norges Dokumentarv: Festspillene i Bergen.

DEL A: GRUNNLEGGENDE INFORMASJON

3.1: SAMMENDRAG MED BESKRIVELSE AV DOKUMENTENE.

3.1.1: Kort beskrivelse av dokumentene.

Festspillene i Bergen ble initiert av den internasjonalt anerkjente operasangerinnen Fanny Elstad i 1951. Etter opptredener ved blant annet Festspillene i Salzburg like etter 2. verdenskrig innså hun at et tilsvarende festspill i Norge kunne være med å bygge broer og forbindelser mellom kunstnere og publikum i Europa som krigen hadde revet ned og umuliggjort.

Elstad mente at Bergen var den byen i Norge som var best egnet til å etablere et festspill à la Salzburg. Bergen hadde hele Grieg-arven å tuft et festspill på. Byens orkester var et av verdens eldste og hadde hatt Grieg som leder, Trolldhaugen sto der som i komponistens tid, Vestlandet hadde en levende folkemusikktradisjon og Bergen hadde et profesjonelt teater.

Festspillene i Bergen ble etablert i 1953. I dag er festivalen Nordens eldste og viktigste for klassisk musikk og teater. Festspillenes formål er å gjøre norsk kunst kjent for et bredere publikum og presentere utenlandske kunstnere for et norsk publikum. Forestillingene består hovedsaklig av konserter, teater-, ballett-, opera- og folkløreforestillinger, kunstutstillinger og barnearrangementer.

Gjennom urforefrelser og nye produksjoner innen musikk, opera, teater og dans har festspillene etablert seg som et senter på den nordeuropeiske kunstscenen. Oppføringer av egne produksjoner demonstrerer at festivalen ikke bare er mottaker, men også en viktig bidragsyter i det internasjonale festivallandskapet.

Festivalens opprinnelse er nært knyttet til Europas klassiske kulturtradisjonen. I våre dager er det imidlertid andre uttrykk enn det klassiske som dominerer. Festspillene har derfor en viktig ivaretaende funksjon og en stor arv å forvalte, både som tradisjonsbærer og fornyer.

Dobbeltrollen som tradisjonsbærer og fornyer definerer festivalens kunstneriske oppdrag. Like viktig som det er å bevare tradisjonen og gi kulturarven videre til nye generasjoner, er det å problematisere det etablerte og gi rom for nye kunstneriske uttrykk. Festspillene skal vise kunsten og kulturens mangfold og stimulere til refleksjon.

Arkivet etter Festspillene i Bergen er et resultat av nærmere 60 års planlegging og gjennomføring av festivalen. Arkivet er ca. 135 hyllemeter og omfatter blant annet møtebøker, sakarkiver, regnskapsmateriale, produksjonsmateriale, trykksaker og anselige mengder foto og lydopptak.

Festivalen er unik - ikke bare i Bergen, men også i Norge og Norden - noe som tilsier at også arkivmaterialet er enestående. Den samlede betydningen av materialet kan ikke overvurderes, da det reflekterer den kunstneriske, kulturpolitiske og organisasjonsmessige utviklingen som har funnet sted siden festivalens oppstart i 1953.

3.2: OPPLYSNINGER OM SØKER.

3.2.1: Navn på søker.

Stiftelsen Lokalhistorisk Arkiv i Bergen.

3.2.2: Søkers tilknytning til den nominerte dokumentarven.

Stiftelsen Lokalhistorisk Arkiv i Bergen forvalter arkivet etter Festspillene i Bergen på vegne av Stiftelsen Festspillene i Bergen.

3.2.3: Ansvarlige for nominasjonsprosessen.

Terje Haram, daglig leder av Stiftelsen Lokalhistorisk Arkiv i Bergen.

Christopher Beckham, styreleder i Stiftelsen Lokalhistorisk Arkiv i Bergen.

3.2.4: Kontaktinformasjon.

Terje Haram: Stiftelsen Lokalhistorisk Arkiv i Bergen v/ Bergen Byarkiv, Kalfarveien 82, 5022 Bergen.

Telefon: 55 56 62 66.

E-post: terje.haram@bergen.kommune.no

Christopher Beckham: LO i Bergen og omland, Håkonsgaten 3-5, 5015 Bergen.

Telefon: 900 43 459.

E-post: Christopher.Beckham@lo.no

3.3: IDENTIFIKASJON OG BESKRIVELSE AV DOKUMENTENE.

3.3.1: Fullstendig navn og identifikasjonsdetaljer.

Arkiv A-4265, Festspillene i Bergen, er plassert i magasinene til Bergen Byarkiv av Stiftelsen Lokalhistorisk Arkiv i Bergen, Kalfarveien 82, 5022 Bergen.

3.3.2: Beskrivelse av dokumentene.

• Beskrivelse og beholdning.

Arkivet etter Festspillene i Bergen er i sin helhet knyttet til planlegging og gjennomføring av festspillene fra 1953 og frem til i dag. Arkivet er ca. 135 hyllemeter og er p.t. under ordning.

Materialet består hovedsakelig av møtebøker, sakarkiver, regnskapsmateriale, produksjonsmateriale, noe filmatisk materiale, samt en betydelig mengde foto og lydopptak.

Av trykksaker finnes mellom annet 60 årganger av programbøker. Disse gir en detaljert oversikt over virksomheten - både kunstnerisk, produksjonsmessig og administrativt. I tillegg finnes et klipparkiv med all omtale i papirmedia fra 1951 til i dag fra lokale, regionale, nasjonale og internasjonale aviser og tidsskrifter. Samlet gir materialet en bred og nyansert beskrivelse av Festspillene i Bergen.

Arkivmaterialet er tilgjengelig for innsyn på forespørsel under ordningsprosjektet, og vil etter endt prosjektperiode være tilgjengelig for publikum på de vilkår som fastsettes av arkiveier og Stiftelsen Lokalhistorisk Arkiv i Bergen.

• Bibliografiske detaljer og registreringsdetaljer.

Ettersom arkivet p.t. er under ordning, kan fullstendig kataloginformasjon, beskrivelser eller registreringsdetaljer ikke fremlegges på nåværende tidspunkt.

• Opprinnelse.

Materialet ble hentet av Stiftelsen Lokalhistorisk Arkiv i Bergen fra Festspillene i Bergens lokaliteter, og plassert i våre magasiner 18. mars 2009.

• Vurdering av fysisk tilstand og oppbevaringsforhold.

Papir- og fotomaterialets fysiske tilstand vurderes samlet sett som god. Noen dokumenter er preget av tidligere oppbevaringsforhold (enkelte sopp- og fuktskader, samt rust fra binders/stifter), og det faktum at deler av materialet har vært i ekstensiv bruk. Fysisk tilstand for lyd- og filmatisk materiale er p.t. ukjent. Arkivet er i dag oppbevart i Bergen Byarkivs magasiner under optimale klimatiske forhold.

• Bibliografi.

"Fest og spill i 35 år". Reidar Storaas. J. W. Eides Forlag, 1987.

• Referanser.

Reidar Storaas: Journalist og forfatter.

Telefon: 55 22 63 20 / 924 11 846

E-post: storaasr@online.no

Erling Sandmo: Professor og forskningsleder, seksjon for historie ved Universitetet i Oslo.

Telefon: 22 85 84 95

E-post: e.s.sandmo@iakh.uio.no

Arvid Vollsnes: Professor, avdeling for musikkvitenskap ved Universitetet i Oslo.

Telefon: 22 85 47 60

E-post: arvid.vollsnes@imv.uio.no

3.4: BEGRUNNELSE FOR INNSKRIVELSE AV DOKUMENTENE I NORGES DOKUMENTARV

3.4.1: Autentisitet.

Alt tyder på at dokumentene er autentiske. Det er ingen indikasjoner på at dokumentene er forsøkt endret eller forfalsket på noe tidspunkt.

3.4.2: Dokumentenes betydning for Norge.

Festspillene i Bergen fikk helt fra starten i 1953 en sentral posisjon i Norge. Takket være NRK, ble konserter og andre festspillbegivenheter tilgjengeliggjort for mennesker over hele landet. Norge fikk igjen besøk av store kunstnere fra andre deler av Europa og verden - slik det hadde vært før 2. verdenskrig. Musikere og musikkinteresserte fra hele landet tok turen til Bergen for å oppleve musikk framført av de største kunstnerne.

Møter med ledende artister, ensembler og orkestre utenfra var det viktigste insitament til å styrke egne utøverinstitusjoner - orkestrene og utdanningsinstitusjonene. Dette var en langsom prosess, men uten impulsene man fikk gjennom festspillene, ville nok utbyggingen av de profesjonelle orkestrene og etableringen av musikkonservatorier og musikkhøgskolen vært langt mer strabasjøs.

Festspillene kom til å nyte godt av både bilaterale og internasjonale kulturutvekslingsavtaler. På slutten av 1950-tallet og på 1960-tallet hadde festivalen god tilgang på sovjetiske musikere, dirigenter og orkestre. Under disse besøkene ble det opprettet mange uformelle, personlige kontakter mellom norske og sovjetiske musikere. Særlig ble det lagt merke til hva de store sovjetiske dirigentene fikk til med orkestrene. Flere av dem ble invitert til Norge som gjestedirigenter, og da våre orkestre ble kraftig utbygget på 1970- og 1980-tallet, hadde både Oslo, Bergen og Stavanger sovjetiske sjefsdirigenter samtidig.

Gjennom hele festspillhistorien har Festspillene i Bergen vært både arena, tilrettelegger og oppdragsgiver for norske kunstnere - særlig innen musikk, dans og drama. Alle våre fremste skapende

og utøvende kunstnere har hatt sterk tilknytning til festivalen - ikke bare ved enkelte anledninger, men gjennom mange år. Eksempler er Geirr Tveitt, Arne Nordheim, Robert Levin, Arve Tellefsen, Håvard Gimse, Leif Ove Andsnes, Truls Mørk, en lang rekke festspillkomponister, Den Nationale Scene, Nationaltheateret, Carte Blanche, Bergen Filharmoniske Orkester, Oslo Filharmoniske Orkester osv. De har alle vært kraftsentre i utviklingen av vår nasjonale kulturarv og identitet. De har brakt verden til Norge og Norge ut i verden gjennom sin universelle uttrykkskraft.

Festspillene har helt fra starten i 1953 vært et viktig anliggende for det offentlige og private Bergen. Stat og fylke har også engasjert seg i festivalen gjennom bevilgninger og styringsdokumenter. Dokumentasjonen som viser hvem som har vært i festspillenes styrende organer og administrasjon er både historisk, sosiologisk, politisk og økonomisk viktige elementer i forståelsen av vår nære kunst- og kulturhistorie. Festspillenes betydning som kunstinstitusjon og økonomisk faktor blir grundig dokumentert.

Alt materiale, både originalarkivet og det som skal digitaliseres (med mulig unntak for det som er opphavsrettslig bundet), vil bli tilgjengeliggjort for forskere. Arkivet har stort potensial som grunnlagsmateriale for ulike forsknings- og utviklingsprosjekt.

Arkivet reflekterer den kunstneriske, kulturpolitiske og organisasjonsmessige utviklingen som har funnet sted siden festivalens oppstart i 1953. Betydningen av materialet kan ikke overvurderes, ei heller de negative konsekvensene et eventuelt tap ville medføre. Som en følge av dette er dokumentene utvilsomt av nasjonal betydning, og må kunne ansees som unike og uerstattelige.

3.4.3: Tid, sted, mennesker, tema, form og kulturell, åndelig og religiøs verdi.

Festspillene i Bergen har vært, og er fortsatt, en viktig drivkraft og bidragsyter i det bergenske og nasjonale kulturliv. Arkivmaterialet omfatter lokalitetsmessig foruten Bergen og Norge, også Skandinavia og den øvrige verden, dokumentert gjennom et ekstensivt kontaktnett med andre festivaler, presse, management-byråer, artister og privatpersoner. Festivalen har bidratt sterkt til å fremme Bergen og Norges kulturrenommé internasjonalt, og beredt grunnen for kulturpolitiske forbindelser.

En følge av at festivalen helt siden starten var internasjonal, er at publikum fikk oppleve noe av det beste innen kunst som oppsto andre steder, og at våre egne kunstnere fikk utfolde seg på en arena som hadde verdens oppmerksomhet rettet mot seg. Ved siden av å dokumentere og gi kunnskap om den kunstneriske, kulturpolitiske og organisasjonsmessige utviklingen, belyser også arkivet den jevne publikummers tanker og vurderinger i form av korrespondanse mellom festspillene og allmennheten.

Samlet sett gir festspillenes arkiv en bred og verdifull dokumentasjon på utviklingen av norsk kunst- og kulturliv gjennom å belyse de store endringene Norge har vært i gjennom fra gjenoppbyggingsperioden etter 2. verdenskrig og fram mot dagens moderne samfunn. Ikke noe annet sted enn i dette omfattende arkivet kan man få en så veldokumentert og kontinuerlig framstilling av utviklingen til en festival som festspillene. Materialet er dermed et unikt stykke norsk kunst- og kulturhistorie, en umistelig kilde til beretningen om det bergenske og nasjonale kulturliv - og dets relasjoner til den øvrige verden.

3.4.4: Unikhet, integritet, trussel og bevaring.

Dokumentene er unike fordi det ikke finnes en tilsvarende kulturfestival av samme størrelsesorden i Norge eller Norden. Arkivet er tilnærmet fullstendig, intakt og uendret. Det er godt bevart, og de få skadene det er utsatt for er begrenset - og ikke uventet - i forhold til materialets alder, oppbevarings- og

brukshistorie. Arkivet er godt sikret, og det arbeides med sikte på ytterligere sikring i form av blant annet digitalisering.

3.5: JURIDISKE FORHOLD.

3.5.1: Navn og kontaktinformasjon på eier av dokumentene.

Eier av dokumentene er Stiftelsen Festspillene i Bergen, Pb.183 Sentrum, N-5804 Bergen.

Kontaktperson: Silje Gripsrud.

Telefon: 55 21 06 36.

E-post: silje@fib.no

3.5.2: Navn og kontaktinformasjon på forvaltere av dokumentene.

Dokumentene forvaltes av Stiftelsen Lokalhistorisk Arkiv i Bergen v/Bergen Byarkiv, Kalfarveien 82, 5022 Bergen.

Kontaktperson: Terje Haram.

Telefon: 55 56 62 66.

E-post: terje.haram@bergen.kommune.no

Lydmaterialet forvaltes av Norsk Lydinstitutt i Stavanger, Bjergsted Terrasse 5a, 4007 Stavanger.

Kontaktperson: Jacqueline von Arb.

Telefon: 51 83 40 60.

E-post: jva@recordedsound.no

3.5.3: Annen rettslig status.

Rettslig eier av dokumentene.

Dokumentene eies av Stiftelsen Festspillene i Bergen og er deponert av Stiftelsen Lokalhistorisk Arkiv i Bergen i magasinene til Bergen Byarkiv.

Offentlig tilgang til dokumentene.

Opphavsrettslige forhold kan begrense tilgang (originale manuskripter, bilder og lyd).

Opphavsrett til dokumentene.

Det som er opphavsrettslig bundet (se over) kommer i en egen kategori. Alt annet tilhører Stiftelsen Festspillene i Bergen.

Administrativt ansvar.

Stiftelsen Lokalhistorisk Arkiv i Bergen og Norsk Lydinstitutt i Stavanger har ansvar for å ta vare på materialet. Begge institusjoner følger gjeldende lover og forskrifter om arkivering og sikring av materiale.

Andre faktorer.

Festspillene og Stiftelsen Lokalhistorisk Arkiv i Bergen vil søke samarbeid med Bergen Offentlige Bibliotek med hensyn til metodikk for digitalisering, digital lagring og tilgjengelighet for allmennhet og forskere.

3.6: BEVARINGSPLAN.

3.6.1: Bevaringsplan for dokumentene.

Arkivet etter Festspillene i Bergen er et privatarkiv, og dermed ikke underlagt nasjonal arkivlov- og forskrifter.

De fysiske, sikringsmessige og klimatiske forholdene i arkivmagasinene der materialet oppbevares oppfyller det arkivfaglige lovverkets strenge krav.

Lokalhistorisk Arkiv i Bergen har via Bergen Byarkiv en del konserveringskunnskap, men ingen konserveringsekspertise. I øyeblikket utføres ikke fysisk konservering på stedet. Tiltak konsentreres om forebygging og tilsyn.

Ytterligere bevaringsplan er ikke produsert, men det planlegges å lage en prioriterings- og håndteringsplan for krisesituasjoner.

3.7: KONSULTASJON OG SAMTYKKE.

3.7.1: Konsultasjon og samtykke.

Både dokumentenes eier og dokumentenes forvaltere er orientert, om og har godkjent, nominasjonen.

DEL B: TILLEGGSINFORMASJON.

3.8: VURDERING AV RISIKO.

3.8.1: Vurdering av risiko.

Arkivets miljømessige forhold både innvendig og utvendig er samlet sett god. Dokumentenes oppbevaringsforhold er p.t. forsvarlige og budsjett for bevaring er ivarettatt. Materialet er tilgjengelig for innsyn på forespørsel under ordningsprosjektet, og vil etter endt prosjektperiode være tilgjengelig for publikum på de vilkår som fastsettes av arkiveier og Stiftelsen Lokalhistorisk Arkiv i Bergen.

3.9: VURDERING AV BEVARING.

3.9.1: Vurdering av bevaring.

Arkivet er godt beskyttet og under gode oppbevaringsforhold (se ovenfor). Bruksslitasje ansees som den største trusselen. Dette motvirkes ved å begrense bruken gjennom tilgjengeliggjøring av arkivets innhold på andre måter enn ved originalmaterialet. Arkivet er derfor ikke utsatt for stor risiko.

3.10: RESULTATET AV NOMINASJONEN.

3.10.1: Resultatet av nominasjonen.

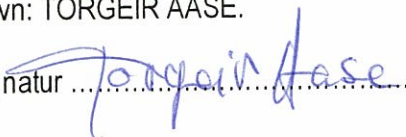
Vårt formål med å få arkivet etter Festspillene i Bergen innskrevet i Norges dokumentarv er å oppnå et større fokus på dette unike arkivet blant forskere, politikere, presse og publikum forøvrig. Gjennom et økt fokus hos disse gruppene ønsker vi å sørge for oppmerksomhet om arkivet og dets gode bevaring, inkludert fullføring av viktige sikringstiltak.

Det viktigste er imidlertid at oppmerksomheten vil bidra til spredning av den kunnskap som arkivet kan gi. Å gjøre materialet tilgjengelig for allmennheten og forskere er en målsetting for så vel Festspillene, Stiftelsen Lokalhistorisk Arkiv i Bergen, Bergen Byarkiv og NRK.

All dokumentasjon som fritt kan deles med allmennheten (papir og billedmateriale), vil bli digitalisert. Materialet vil bli gjort offentlig på ulike måter. Digitalisering av hele arkivet anses som trinn 2 i arbeidet med å sikre materialet. En planlagt nettportal med museum og arkiv vil tilgjengeliggjøre materiale knyttet til festspillenes historie for offentligheten.

3.10.2: Denne nominasjonen er presentert av:

Navn: TORGEIR AASE.

Signatur

Dato: 15.9.2011